

Op de agenda

Vandaag een bericht in de krant, morgen een spoeddebat. Zo gaat het vaak in Den Haag. Gelukkig heeft het parlement twee kamers waarvan er één zich minder laat leiden door de waan van de dag. Om bij moeilijke vragen van leven, wetenschap en techniek na te denken wordt het parlement ondersteund door het Rathenau-instituut. Een van de bestudeerde onderwerpen betreft mensverbeteringstechnieken: *human enhancement*, voor een veilige en rechtvaardige samenleving? Je gedachten slaan op hol als je deze titel leest. De schrijvers beseffen dit ook sluiten het boek af met een verwijzing naar Orwell's *1984*.

Waarom begin ik hierover? U kent mij een beetje uit deze columns; ik heb wel eens van die muizenissen in mijn hoofd, ethische vragen enzo. In ons vak wordt de discussie over ethische vragen aangaande autonomie en vertrouwen gevoerd als het nieuwe werken ter sprake komt. Soms weet ik niet wat ik over HNW moet denken. Om moeilijke of weerbarstige zaken op de agenda te krijgen hebben we verhalen nodig, ideaalbeelden, utopieën. Misschien is HNW wel zo'n verhaal. Als ik topmanagers en hun adviseurs goed beluister, ontbreekt het aan wervende verhalen. Zijn de beloften van het nieuwe werken utopisch? In zekere zin schetsen ze een wenkend perspectief. Ik geloof er niet zo in dat de beloofde werkweld ons bewustzijn zo verengt dat er slechts die één nieuwe realiteit is die alles beter maakt. We weten wel beter. Ook de

nieuwe werker verdient in het zweet des aanschijns zijn brood; hij zal dat zweet misschien minder vaak hoeven af te deppen.

Toch is het belangrijk om door te denken en vragen op de agenda te zetten die ons bezighouden en waarvan de antwoorden ons verder helpen. Is zo'n agenda dan voor het collectief of zijn het mijn vragen? Het recente boekje *De grenzeloze generatie* van Spanjersberg en Lampert draagt in de volledige titel de 'bv Ik' met zich mee, terwijl uw columnist het zojuist over de 'nv Wij' lijkt te hebben. Is het collectief in de samenleving en in organisaties op de achtergrond aan het raken? Hoera, iedereen zzp'er. Wat is de waarde van een organisatie. Veiligheid, gedeelde kennis, en hoe hou je die vast, hoe breidt je die uit? Is er wel bestaansrecht voor organisaties als de 'bv Ik', waarin ik de enige aandeelhouder ben? Kantoren bestaan niet meer (Veldhoen Piepers, 1995), bestaan straks organisaties niet meer? Wat moeten dan de toetreders op de markt die niet zo zelfredzaam zijn? Misschien een mensverbeteringstechniekje op toepassen?

Vragen horen op een agenda. Mag of moet een FM'er hierover nadenken? Is het relevant voor zijn bazen of doet hij het maar in zijn vrije tijd? Zijn de vragen onderzoekbaar of kunnen we alleen maar fantaseren? Verhalen vertellen biedt de mogelijkheid om ze na ademloos toegehoord te hebben te analyseren: wat zijn de uitgangspunten en de kansen, wat de zwarte gedachten, waar zien we als kansen of blokkades? Wat weten we en wat weten we niet? Of wat willen ze (de bazen) niet weten?

Wat betekent de werkomgeving voor u? Dit is de centrale vraag die het CfPB u en zichzelf stelt in het jaar van zijn tienjarig bestaan.

Begin 2012 gaan we een antwoord geven met verrassende, plezierige, kritische, kleurrijke bijdragen. Van mij mag deze vraag naar betekenis, samen met alle voorgaande vragen en nog meer, aan de nationale FM-agenda worden toegevoegd. Zullen we maar eens een tweede versie opstellen? Dan kunnen we gelijk kijken of we antwoorden hebben op vragen uit de eerste (*FMI 3/2010*).

Het wordt tijd voor uw CfPB-columnisten om te stoppen met beschouwende columns. Dit was de laatste. U zult van ons blijven horen. Is het niet door het stellen van kennisvragen dan wel door het geven van bruikbare en betrouwbare antwoorden.

Wim Pullen
Center for People and Buildings

